

اقتصاد ایران و نهادها

بررسی تاثیر نهادهای عصر صفویه بر عملکرد اقتصادی

آزاده خرمی مقدم

www.ketab.ir

خرمی مقدم، آزاده، ۱۳۶۹ -

اقتصاد ایران و نهادها: بررسی تأثیر نهادهای عصر صفویه بر عملکرد اقتصادی / آزاده خرمی مقدم.

تهران: انتشارات دنیای اقتصاد، ۱۳۹۸.

۹۰ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

۹۷۸-۶۰۰-۴۹۷-۰۷۳-۰۰

فیبا

بررسی تأثیر نهادهای عصر صفویه بر عملکرد اقتصادی.

ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق. -- سیاست و حکومت

Iran -- History -- Safavids, 1502 - 1736 -- Politics and government

ایران -- سیاست اقتصادی -- ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.

Iran -- Economic policy -- 1502 - 1726

DSR11۷۶

۹۵۵/۰۷۱

۵۹۹۰۴۶۸

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

عنوان دیگر:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

اقتصاد ایران و نهادهای اقتصادی

روایتی از اقتصاد ایران در دهه ۱۳۴۰

مجله علمی و پژوهشی

ناشر:

انتشارات دنیای اقتصاد اقتصاد ایران و نهادهای اقتصادی

بررسی تأثیر نهادهای عصر صفویه بر عملکرد اقتصاد

آزاده خرمی مقدم

حسن کریمزاده

انوشه صادقی آزاد

حسین کریمزاده

مریم فتاحی

علی سجودی

۹۷۸-۶۰۰-۴۹۷-۰۷۳-۰

۵۰۰ نسخه

اول ۱۳۹۹

پردیس

تمام حقوق چاپ و نشر، محفوظ و متعلق به ناشر است

نویسنده:

مدیر هنری:

مدیر تولید فنی:

طراح جلد:

صفحه آرا:

ناظر فنی:

شابک:

شمارگان:

نوبت چاپ:

چاپ:

©

۷ مقدمه

۹ فصل ۱: تاریخچه صفویه

۱۰ مروری اجمالی بر تاریخ سیاسی-اجتماعی و اقتصادی ایران در عصر صفوی

۲۰ جمع‌بندی

۲۱ پیوست: تقویم تاریخ سلسله صفویه

۲۳ فصل ۲: هنجارها و نظام باورها

۲۴ هنجارها و نظام باورها

۲۸ تنظیمات نهادی

۳۳ وضعیت اقتدار پادشاه در اروپا

۳۴ سلسله‌مراتب و بوروکراسی ناکارا در عصر صفوی

۴۲ سازوکار اقتصادی دربار صفوی

۴۴ وضعیت شبکه‌های ارتباطی در عصر صفوی

۵۰ تنظیمات نهادی در اروپا

۵۵ بخش‌های نهادی

۶۵ نظام حقوقی در عصر صفوی

۶۵ وضعیت کشاورزی و مالکیت ارضی

۶۸ وضعیت بخش‌های نهادی در اروپا

۶۹ سازمانها

۷۱ سازمانها در اروپا

۷۹ نتیجه‌گیری

۸۳ پیشنهادها

۸۵ منابع و مآخذ

رهیافت نهادگرا چگونگی نحوه عملکرد اقتصادی جوامع را ریشه در نهادمایبی می‌داند که در طول تاریخ شکل گرفته‌اند و وابستگی به مسیر توسعه را سبب می‌شوند. ایران به عنوان کشوری با تاریخ دیرینه و درازمدت دلایل نهادی بسیاری برای عدم توسعه در خود نهفته دارد. بدون مطالعه تاریخ ایران و عدم شناخت خط سیر نهادی آن که تاکنون طی کرده است، تدوین برنامه‌ها و تمهیدات مناسب برای بهبود عملکرد اقتصادی آن امکان‌پذیر نخواهد بود. نهادهایی که ریشه در تاریخ ایران دارند موثر بر عملکرد اقتصادی ایران هستند و شناخت ویژگی‌های چهارچوب نهادی حاکم بر جامعه گام مهمی برای تحولات نهادی‌ای محسوب می‌شود که دشوار است اما امکان‌پذیر است. فراهم شدن این مجموعه آگاهی‌ها، بسترها و زیرساخت‌هایی برای اقدامات، اندیشه‌ها و برنامه‌های کاربردی در جهت توسعه‌یافتگی را تسهیل خواهد شد. قرار گرفتن در مسیر توسعه، مستلزم تحول در نهادها و ساختار است که امکان تغییرات در چهارچوب نهادی را با محدودیت مواجه می‌کند. برای دستیابی به این مهم، شناخت ویژگی‌های نهادی جامعه که در طول تاریخ شکل گرفته‌اند و پیامدها و تاثیرات آن بر سیاست‌ها و نحوه اجرای آن‌ها امری اجتناب‌ناپذیر است.

اهمیت نهادها در دستیابی به توسعه پایدار بر کسی پوشیده نیست. اما شناخت هنجارهای رفتاری، سنت‌ها، باورها، آداب و رسوم و قوانین و قواعد رسمی که نتیجه فعالیت‌های اقتصادی در بلندمدت را رقم می‌زنند،

مختص هر جامعه هستند و مستلزم مطالعه و بررسی تاریخی آن جامعه است. پژوهش‌های بسیاری در زمینه تحلیل نهادها در کشورهای توسعه‌یافته صورت گرفته و اطلاعات گسترده‌ای در این باره موجود می‌باشد اما کشورهای در حال توسعه با فقدان اطلاعات و کمبود پژوهش‌های معتبر در تحلیل‌های نهادی که ریشه در تاریخ جامعه دارد، مواجه هستند. کشور ایران نیز مشمول چنین امری است و نیازمند پژوهش‌ها و بررسی‌های بیشتر و دقیق‌تر در این زمینه می‌باشد. پیش‌شرط قرار گرفتن در مسیر توسعه پایدار دستیابی به اطلاعات درک نهادی هر چه کامل‌تر چهارچوب نهادی جامعه ایران است تا اقدامات موثر برای تحولات نهادی صورت پذیرد.

در این مطالعه به بررسی تاثیر نهادها (محدودیت‌ها و قوانین رسمی و غیررسمی و نحوه اجرای آن‌ها) بر عملکرد اقتصادی عصر صفوی (۹۰۷ تا ۱۱۴۸ هجری قمری / ۱۵۰۱ تا ۱۷۲۱ میلادی) پرداخته می‌شود.

عصری که از حیث زمانی طولانی‌ترین و بلندمدت‌ترین حکومت در ایران پس از ورود اسلام است و نمونه رشد و شکوفایی اقتصادی، فرهنگی و تمدن در تاریخ ایران است، گونه‌ای که هم‌تراز با جوامع قدرتمند زمان خود محسوب می‌گردید. این توازن قدرت دوام نمی‌یابد، شرایط اقتصادی ایران رو به زوال می‌رود، با شروع تکوین سرمایه‌داری در اروپا عدم توازن میان ایران و غرب تشدید می‌گردد و ایران از حرکت به سمت سرمایه‌داری و رشد صنعت بازمی‌ایستد. چرا؟ وجه ارتباط مداوم با دنیای غرب در حرکتی که به صورت هم‌زمان آغاز شد ایران از اروپا جا ماند؟ و به عبارت دیگر چرا زمینه‌های انقلاب صنعتی که در غرب ایجاد شد، در ایران میسر نشد؟

این مطالعه برای بررسی علل عدم تحولات ساختاری در اقتصاد ایران در عصر صفوی از نحله نهادگرایی بهره می‌جوید و در صدد این است تا مسیر خط سیر توسعه نهادی جامعه ایران در عصر صفوی را نمایان سازد. ساختاری که نحوه عملکرد اقتصادی را هدایت می‌کند، متشکل از قواعد رسمی، هنجارهای رفتاری غیررسمی و ویژگی‌های اجرایی آن‌هاست.